

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

નેશનલ હાઈડ્રોઇલેક્ટ્રિક પાવર કોર્પોરેશન અને અન્ય

વિરુદ્ધ

નાનકચંદ અને અન્ય

૧૫ ઓક્ટોબર, ૨૦૦૪

[ન્યાયમૂર્તિ અરિજીત પસાયત અને ન્યાયમૂર્તિ સી. કે. ઠક્કર]

સેવા કાયદો

રહેમરાહે નિમણૂક માટે અરજી-અરજી મોડી કરવામાં આવી હોવાના આધારે સત્તામંડળ દ્વારા નકારવામાં આવી-સાત વર્ષ વીતી ગયા પછી વર્તમાન દ્વારા પડકારવામાં આવી-હાઈકોર્ટ દ્વારા મંજૂરી-અપીલ પર, ચુકાદો:રહેમરાહેના આધારે નિમણૂક ભરતીનો સ્ત્રોત નથી, પરંતુ ખુદી સ્પર્ધા દ્વારા નિમણૂકનો અપવાદ છે- તે શોકગ્રસ્ત પરિવારને અચાનક નાણાકીય સંકટમાંથી બહાર આવવા સક્ષમ બનાવે છે-જો કે, રહેમરાહેના આધારે નિમણૂકનો દાવો મોડેથી/તે માટે નિર્ધારિત સમય મર્યાદાથી આગળ કરી શકાતો નથી-તેથી, હાઈકોર્ટનો ચુકાદો ટકી શકે તેમ નથી-જો કે, અરજદારના કેસને કાયદા અનુસાર કોઈપણ યોજના/વહીવટી નિર્ણય હેઠળ સહાનુભૂતિથી ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે.

સામાવાળાના પિતા ભારત સરકારના જળવિદ્યુત પ્રોજેક્ટમાં કામ કરતા હતા. સેવા દરમિયાન તેમનું અવસાન થયું હતું.બાદમાં આ પ્રોજેક્ટ અપીલ-કોર્પોરેશનને ટ્રાન્સફર કરવામાં આવ્યો હતો.સામાવાળાએ પુખ્ત વય પ્રાપ્ત કર્યા પછી દયાના આધારે નિમણૂક માટે અરજી કરી હતી, જે એ આધાર પર નકારી કાઢવામાં આવી હતી કે તે તેમના પિતાના મૃત્યુના ૧૦ વર્ષ પછી કરવામાં આવી હતી.બાદમાં, કોર્પોરેશને આવી નિમણૂક માટે અરજી કરવા માટે સમય મર્યાદા દર્શાવતી માર્ગદર્શિકા તૈયાર કરી હતી.સામાવાળાએ કોર્પોરેશન દ્વારા તેમની અરજીને નકારી કાઢવાને પડકારતી રિટ અરજી દાખલ કરી હતી.હાઈકોર્ટે કોર્પોરેશન/ભારત સરકારને સામાવાળાની નિમણૂક કરવાનો નિર્દેશ આપ્યો હતો.આથી, હાલની અપીલ કરવામાં આવી છે.

અપીલકર્તા-કોર્પોરેશન તરફથી એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે દયાના આધારે નિમણૂક કરવાનો હેતુ અણધારી નાણાકીય મર્યાદાઓને પહોંચી વળવાનો હોવાથી, મોડી કરવામાં આવેલી અરજી પર આવી નિમણૂક માટે કોઈ નિર્દેશ આપવો જોઈએ નહીં; અને તે બાબતે તેમની પોતાની વહીવટી સૂચના હોવાથી કેન્દ્ર સરકારની સૂચનાઓ લાગુ પડતી નથી.

અપીલને મંજૂરી આપતાં, કોર્ટે કહ્યું કે;

૧.૧. રહેમરાહેના આધારે નિમણૂક ભરતીનો સ્રોત નથી પરંતુ માત્ર લાયકાતના આધારે અરજીના ખુલા આમંત્રણ પર કરવામાં આગુણદોષ પર નિમણૂકો સંબંધિત જરૂરિયાતનો અપવાદ છે.મૂળભૂત હેતુ એ છે કે સંબંધિત કર્મચારીના મૃત્યુ પર તેના પરિવારને આજીવિકાના સાધનોથી વંચિત ન રાખવામાં આવે.પરિવારને અચાનક નાણાકીય કટોકટીમાંથી બહાર આવવા સક્ષમ બનાવવાનો ઉદ્દેશ છે.

૧.૨. જાહેર સેવા નિમણૂક સખત રીતે અરજીઓ અને યોગ્યતાના ખુલા આમંત્રણના આધારે થવી જોઈએ.રહેમરાહેના આધારે નિમણૂક ભરતીનો બીજો સ્રોત નથી, પરંતુ સેવા દરમિયાન કર્મચારીના મૃત્યુની હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, તેના પરિવારને આજીવિકાના કોઈપણ સાધન વિના છોડી દેવાની

ઉપરોક્ત જરૂરિયાતનો અપવાદ છે.આવા કિસ્સાઓમાં પરિવારને અચાનક નાણાકીય કટોકટીમાંથી બહાર આવવા માટે સક્ષમ બનાવવાનો ઉદ્દેશ્ય હોય છે. પરંતુ દયાના આધારે આવી નિમણૂકો મૃતકના પરિવારની આર્થિક સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને નિયમો, નિયમો અથવા વહીવટી સૂચનાઓ અનુસાર કરવી પડે છે.

હરિયાણા રાજ્ય અને અન્ય વિરુદ્ધ રાણી દેવી અને અન્ય, જેટી (૧૯૯૬) ૬ એસ.સી.સી. ૬૪૬; લાઈફ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ આશા રામચંદ્ર આંબેકર (મિસ્ટ્રેસ) અને અન્ય, (૧૯૯૪) ૨ એસ.સી.સી. ૭૧૮; ઉમેશ કુમાર નાગપાલ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય અને અન્ય, (૧૯૯૪) ૪ એસ.સી.સી. ૧૩૮; શ્રીમતી સુષ્મા ગોસૈન અને અન્ય વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય, (૧૯૮૯) ૪ એસ.સી.સી. ૪૬૮; ફૂલવતી (શ્રીમતી) વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય, (૧૯૯૧) સપ.૨ એસ.સી.સી. ૬૮૯; યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને અન્ય વિરુદ્ધ ભગવાન સિંહ, (૧૯૯૫) ૬ એસ.સી.સી. ૪૭૬ અને ડિરેક્ટર ઓફ એજ્યુકેશન (સેકન્ડરી) અને અન્ય વિરુદ્ધ પુષ્પેન્દ્ર કુમાર અને અન્ય, (૧૯૯૮) ૫ એસ.સી.સી. ૧૯૨ પર આધારિત.

૧.૩. પરિવારની તકલીફને દૂર કરવા માટે, દયાના આધારે આવી નિમણૂકો માન્ય છે, જો આવી નિમણૂકો માટે નિયમો હોય.આમાંની કોઈ પણ બાબત લાંબા સમય પછી અરજી કરવામાં આવે ત્યારે કામ કરી શકતી નથી.

યુ.પી. રાજ્ય અને અન્ય વિ. પારસ નાથ, (૧૯૯૮) ૨ એસ.સી.સી. ૪૧૨; મણિપુર રાજ્ય વિ. મો. રાજાઓદીન, (૨૦૦૩) ૭ એસ.સી.સી. ૫૧૧; હરિયાણા રાજ્ય અને અન્ય વિ. અંકુર ગુપ્તા, (૨૦૦૩) ૭ એસ.સી.સી. ૭૦૪; હરિયાણા રાજ્ય વીજળી બોર્ડ વિ. નરેશ તંવર, (૧૯૯૬) ૮ એસ.સી.સી. ૨૩; હરિયાણા રાજ્ય વીજળી બોર્ડ વિ. હકીમ સિંહ, (૧૯૯૭) ૮ એસ.સી.સી. ૮૫ અને પંજાબ નેશનલ બેંક અને અન્ય વિ. અશ્વિની કુમાર તનેજા, (કિમિનલ

અપીલ નંબર ૫૨૫૬/૨૦૦૪ સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા ૧૬/૦૮/૨૦૦૪ ના રોજ નક્કી કરાયેલ), નો સંદર્ભ આપવામાં આવ્યો છે.

૧.૪. કાનૂનની સ્થાયી સ્થિતિના પ્રકાશમાં, હાઈકોર્ટનો ચુકાદો ટકી શકે તેમ નથી.જો કે, આ ચુકાદો પ્રતિવાદીના કેસને કોઈપણ યોજના હેઠળ સહાનુભૂતિથી અથવા કાયદા અનુસાર કોઈપણ વહીવટી નિર્ણય દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં ન આવે તે માટે રસ્તો ન બનશે.

દીવાની અપીલી હુકમત: દીવાની અપીલ ક્રમાંક ૫૧૮૫/૨૦૦૨.

હિમાચલ પ્રદેશ હાઈકોર્ટના સી.ડબલ્યુ.પી. નંબર ૧૬૧/૧૯૯૩માં ૦૨/૦૭/૨૦૦૨ના રોજના ચુકાદા અને આદેશમાંથી.

અપીલકર્તાઓ માટે શિવ મંગલ શર્મા, પવન ઉપાધ્યાય અને એસ. બી. ઉપાધ્યાય.

પ્રતિવાદીઓ માટે રવિ બક્ષી અને યશ પાલ ઢીંગરા.

ન્યાયાલયનો ચુકાદો ન્યાયાધીશ અરિજીત પસાયાત દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો.

આ અપીલમાં પડકાર હિમાચલ પ્રદેશ હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે આપેલા ચુકાદાની કાયદેસરતા સામે છે, જેમાં નિર્દેશ આપવામાં આવ્યો છે કે નાનક ચંદ (અહીં પ્રતિવાદી) ને ભારત સરકારના સચિવ, પાવર દ્વારા કેન્દ્ર સરકાર દ્વારા દયાના આધારે નિમણૂક આપવામાં આવે, નેશનલ હાઈડ્રોઇલેક્ટ્રિક પાવર

કોર્પોરેશન (જેને હવે પછી 'કોર્પોરેશન' તરીકે ઓળખવામાં આવશે) ને નિર્દેશ આપીને અથવા તેના કોઈપણ પ્રોજેક્ટ્સ/સ્થાપનાઓમાં, કોર્પોરેશનમાં યોગ્ય રીતે.વધુમાં નિર્દેશ કરવામાં આવ્યો હતો કે જો વર્તમાન અપીલકર્તા ભારત સંઘ દ્વારા નિમણૂક આપવા માટે કહેવામાં આવ્યું હોવા છતાં અનિચ્છા દર્શાવે છે, તો ભારત સંઘ તેને નિયુક્ત કરવા માટે ફરજિયાત રહેશે અને જો તે સંજોગો ઊભા થાય છે, તો અહીં સામાવાળા ૦૧/૦૨/૧૯૯૩ એટલે કે રિટ અરજી દાખલ કરવાની તારીખથી બાકી વેતન મેળવવા માટે હકદાર રહેશે, જો તે લાભદાયી રોજગાર ન હોય તો.

વાસ્તવિક પૃષ્ઠભૂમિ જે લગભગ નિર્વિવાદ છે તે નીચે મુજબ છે:

સામાવાળા એકના પિતા શ્રી શક્તિ પ્રસાદ ભારત સરકારના બૈરા સિઉલ હાઇડ્રોઇલેક્ટ્રિક પ્રોજેક્ટ હેઠળ કામ કરતા હતા.આ કામ કરતી વખતે ૧૦/૧૨/૧૯૭૬ના રોજ તેમનું અવસાન થયું હતું.ઉક્ત શક્તિ પ્રસાદ તેમના પત્ની અને ત્રણ બાળકોને છોડી ગયા હતા.તેણીના દાવાની સંપૂર્ણ અને અંતિમ પતાવટમાં વિધવાને હાલના નિયમો અનુસાર ૧૯,૨૦૦ રૂપિયા મળ્યા હતા. ૨૦/૦૧/૧૯૭૮ના રોજ ભારત સરકાર દ્વારા ઉક્ત બૈરા સિઉલ જળવિદ્યુત પરિયોજના અપીલકર્તા-કોર્પોરેશનને ટ્રાન્સફર ડીડ દ્વારા સોંપવામાં આવી હતી. ૧૯૮૬માં બહુમતી મેળવ્યા બાદ સામાવાળાએ દયાના આધારે નિમણૂક માટે અરજી કરી હતી. એ અરજી એ આધાર પર નકારી કાઢવામાં આવી હતી કે તેમના પિતાના મૃત્યુના ૧૦ વર્ષ પછી અરજી કરવામાં આવી છે અને કોર્પોરેશન પાસે પહેલેથી જ વધારાના કર્મચારીઓ છે.૦૯/૦૫/૧૯૮૯ના રોજ કોર્પોરેશનના

અધ્યક્ષ-સહ-વહીવટી નિર્દેશકે માર્ગદર્શિકા બહાર પાડી હતી કે દયાપૂર્ણ નિમણૂક માટેની વિનંતી મૃત્યુ થયાના છ મહિનાની અંદર કરવી પડશે.સામાવાળાને કોર્પોરેશનના અધિકારીઓ દ્વારા તેમની અરજીને નકારી કાઢવા અંગે જાણ કરવામાં આવી હતી. ૩૦/૦૬/૧૯૯૨ના રોજ સામાવાળાએ ઉપરોક્ત બૈરા સિઉલ પ્રોજેક્ટમાં દયાપૂર્ણ નિમણૂક માટે ચંબાના ડેપ્યુટી કમિશનરનો સંપર્ક કર્યો હતો. ૩૦/૦૬/૧૯૯૨ની તારીખના પત્ર દ્વારા ડેપ્યુટી કમિશનરે સામાવાળાને જાણ કરી હતી કે તેમની નિમણૂક માટેનો દાવો પહેલેથી જ નકારી કાઢવામાં આવ્યો હોવાથી, વધુ વિચારણા માટે કોઈ અવકાશ નથી. કેટલીકવાર વર્ષ ૧૯૯૩માં એટલે કે વિનંતીના પ્રારંભિક અસ્વીકારના લગભગ ૭ વર્ષ પછી, સામાવાળાએ હિમાચલ પ્રદેશ હાઈકોર્ટ સમક્ષ રિટ અરજી સી.ડબલ્યુ.પી. નંબર ૧૬૧/૧૯૯૩ દાખલ કરી હતી.હાલના અપીલકર્તાઓ દ્વારા આ રિટ અરજીને અનેક આધારો પર પડકારવામાં આવી હતી.તે પ્રાથમિક મત હતો કે તે કરુણાપૂર્ણ નિમણૂક માટે ખૂબ જ મોડો અભિગમ હતો અને કોઈપણ સંજોગોમાં કોર્પોરેશનને આ બાબત સાથે વ્યવહાર કરવાની જરૂર નહોતી.પ્રતિવાદીના પિતા કોર્પોરેશનના કર્મચારી નહોતા અને જ્યારે તેમનું અવસાન થયું ત્યારે તેઓ કેન્દ્ર સરકારમાં નોકરી કરતા હતા.હાઈકોર્ટે ભારત સરકાર દ્વારા આપવામાં આવેલી સૂચનાઓનો ઉલ્લેખ કર્યો હતો, જે સ્વામીની સંપૂર્ણ માર્ગદર્શિકા અને સ્થાપના અને વહીવટ, પમી આવૃત્તિ, પ્રકરણ ૨૯માં સમાવિષ્ટ છે અને જણાવ્યું હતું કે સામાવાળા નિર્દેશો માટે હકદાર છે.

કોર્પોરેશનના વિદ્વાન વકીલે રજૂઆત કરી હતી કે દયાના આધારે નિમણૂક કરવા માટે આપવામાં આવેલા નિર્દેશો સ્પષ્ટ રીતે ખોટા હતા.સ્વામીના માર્ગદર્શિકામાં સમાવિષ્ટ સરકારની સૂચનાઓ કોર્પોરેશનને લાગુ પડતી નથી, જેની પોતાની વહીવટી સૂચનાઓ હતી.ખૂબ જ મોડી અરજીને હાઈકોર્ટ દ્વારા ઉંબરે ફેંકી દેવી જોઈતી હતી.દયાળુ નિમણૂકનો હેતુ અણધારી નાણાકીય મર્યાદાઓને પહોંચી વળવાનો છે અને તેથી હાઈકોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલી નિમણૂક માટે કોઈ દિશા આપવામાં ન આવી હોવી જોઈએ.

સામાવાળામાં, પ્રતિવાદી નંબર ૧ના વિદ્વાન કાઉન્સેલ રજૂઆત કરી હતી કે વાસ્તવિકતાને ધ્યાનમાં રાખીને હાઈકોર્ટે નિર્દેશ આપ્યો છે અને આ એવો કેસ નથી કે જેમાં આ કોર્ટ દ્વારા કોઈ હસ્તક્ષેપ કરવામાં આવે.

એ જોવાનું છે કે દયાના આધારે નિમણૂક ભરતીનો સ્રોત નથી પરંતુ માત્ર લાયકાતના આધારે અરજીના ખુદ્દા આમંત્રણ પર કરવામાં આગુણદોષ પર નિમણૂકો સંબંધિત જરૂરિયાતનો અપવાદ છે.મૂળભૂત હેતુ એ છે કે સંબંધિત કર્મચારીના મૃત્યુ પર તેના પરિવારને આજીવિકાના સાધનોથી વંચિત ન રાખવામાં આવે.પરિવારને અચાનક નાણાકીય કટોકટીમાંથી બહાર આવવા સક્ષમ બનાવવાનો ઉદ્દેશ છે.

જેમ કે હરિયાણા રાજ્ય અને અન્ય વિરુદ્ધ રાની દેવી અને અન્ય કેસમાં જોવા મળ્યું હતું, જેટી (૧૯૯૬) ૬ એસ.સી.સી. ૬૪૬, એ વાત પર ભાર મૂકવાની જરૂર નથી કે દયાના આધારે નિમણૂક માટે સંબંધિત વ્યક્તિનો દાવો એ આધાર પર છે કે તે મૃત કર્મચારી પર નિર્ભર હતો.ભારતના બંધારણની કલમ ૧૪

અથવા ૧૬ના આધારે આ દાવાને સખત રીતે સમર્થન આપી શકાય નહીં. જો કે, રાજ્યની સેવા આપનાર અને સેવામાં મૃત્યુ પામેલા કર્મચારીના પરિવારમાં અચાનક આવતી કટોકટીના આધારે આવા દાવાને વાજબી અને માન્ય ગણવામાં આવે છે.તેથી જ સત્તામંડળ માટે નિયમો, નિયમો ઘડવા અથવા એવા વહીવટી આદેશો જારી કરવા જરૂરી છે જે કલમ ૧૪ અને ૧૬ની કસોટી પર ટકી શકે. રહેમરાહે નિમણૂકનો અધિકાર તરીકે દાવો કરી શકાતો નથી.મૃતક કર્મચારી દ્વારા આપવામાં આવેલી સેવાની પ્રકૃતિને ધ્યાનમાં લીધા વિના તમામ પ્રકારની પોસ્ટ્સ માટે ડાઈ-ઇન-હાર્નેસ યોજના લાગુ કરી શકાતી નથી.રાણી દેવીના કેસમાં (સુપ્રા) એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે કરુણાજનક આધારે નિમણૂક સંબંધિત યોજના જો તમામ પ્રકારના કેઝ્યુઅલ અથવા એડ હોક કર્મચારીઓ સુધી વિસ્તૃત કરવામાં આવે તો, જેમાં એપ્રેન્ટિસ તરીકે કામ કરતા લોકોનો પણ સમાવેશ થાય છે, તો તેને બંધારણીય આધારો પર યોગ્ય ઠેરવી શકાય નહીં. લાઈફ ઇન્સ્યોરન્સ કોર્પોરેશન ઓફ ઇન્ડિયા વિરુદ્ધ આશા રામચંદ્ર આંબેડકર (મિસ્ટ્રેસ) અને અન્ય, (૧૯૯૪) ૨ એસ.સી.સી. ૭૧૮ માં એ વાત પર ભાર મૂકવામાં આવ્યો હતો કે જ્યારે સંબંધિત નિયમો આવી નિમણૂકોને આવરી લેતા નથી અને તે અંગે વિચારણા કરતા નથી, ત્યારે હાઈકોર્ટ અને વહીવટી ટ્રિબ્યુનલ સહાનુભૂતિપૂર્ણ વિચારણાથી પ્રેરાઈને દયાના આધારે નિમણૂકો કરી શકતા નથી.ઉમેશ કુમાર નાગપાલ વિરુદ્ધ હરિયાણા રાજ્ય અને અન્ય (૧૯૯૪) ૪ એસ.સી.સી. ૧૩૮ માં નોંધવામાં આવ્યું હતું કે જાહેર સેવા નિમણૂકમાં નિયમ તરીકે અરજીઓ અને યોગ્યતાના ખુદા આમંત્રણના આધારે સખત રીતે થવી

જોઈએ.રહેમરાહેના આધારે નિમણૂક ભરતીનો બીજો સ્રોત નથી, પરંતુ સેવા દરમિયાન કર્મચારીના મૃત્યુની હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને ઉપરોક્ત જરૂરિયાતનો અપવાદ છે, જે તેના પરિવારને આજીવિકાના કોઈપણ સાધન વિના છોડી દે છે.આવા કિસ્સાઓમાં પરિવારને અચાનક નાણાકીય કટોકટીમાંથી બહાર આવવા સક્ષમ બનાવવાનો ઉદ્દેશ્ય હોય છે.પરંતુ દયાના આધારે આવી નિમણૂકો મૃતકના પરિવારની આર્થિક સ્થિતિને ધ્યાનમાં રાખીને નિયમો, નિયમો અથવા વહીવટી સૂચનાઓ અનુસાર કરવી પડે છે.

શ્રીમતી સુષ્મા ગોસાઈ અને અન્ય વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય (૧૯૮૯) ૪ એસ.સી.સી. ૪૬૮ માં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે દયાના આધારે નિમણૂકના તમામ દાવાઓમાં, નિમણૂકમાં કોઈ વિલંબ થવો જોઈએ નહીં.કરુણાજનક આધારે નિમણૂક આપવાનો હેતુ પરિવારમાં કમાણી કરનાર વ્યક્તિના મૃત્યુને કારણે થતી મુશ્કેલીને ઓછી કરવાનો છે.તેથી, આવી નિમણૂકો તાત્કાલિક મુશ્કેલીમાં મુકાયેલા પરિવારને છોડાવવા માટે પૂરી પાડવી જોઈએ.એ હકીકત કે તેના પિતાના મૃત્યુ સમયે વોર્ડ સગીર હતો તે કોઈ આધાર નથી, સિવાય કે યોજના પોતે જ ખાસ કરીને અન્યથા કલ્પના કરે છે, એવું કહેવા માટે કે જ્યારે આવી સગીર વ્યક્તિ પુખ્ત થાય ત્યારે તેને કોઈપણ સમયની સભાનતા અથવા મર્યાદા વિના નિયુક્ત કરી શકાય છે.ઉપરોક્ત દૃષ્ટિકોણ ફૂલવતી (શ્રીમતી) વિરુદ્ધ યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા અને અન્ય (૧૯૯૧) સપોર્ટમાં પુનરાવર્તિત કરવામાં આવ્યો હતો.૨ એસ.સી.સી. ૬૮૯ અને ભારત સંઘ અને અન્ય વિરુદ્ધ ભગવાન સિંહ, (૧૯૯૫) ૬ એસ.સી.સી. ૪૭૬.ડિરેક્ટર

ઓફ એજ્યુકેશન (સેકન્ડરી) અને અન્ય વિરુદ્ધ પુષ્પેન્દ્ર કુમાર અને અન્ય, (૧૯૯૮) ૫ એસ.સી.સી. ૧૯૨ માં એવું અવલોકન કરવામાં આવ્યું હતું કે દયાપૂર્ણ નિમણૂકની બાબતમાં કોઈ ચોક્કસ પદ માટે આગ્રહ કરી શકાય નહીં. સંપૂર્ણપણે માનવતાવાદી વિચારણાથી અને એ હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને કે જ્યાં સુધી આજીવિકાનું કોઈ સાધન પૂરું પાડવામાં ન આવે ત્યાં સુધી પરિવાર પોતાનું ગુજરાન ચલાવી શકશે નહીં, ત્યાં સુધી મૃતકના આશ્રિતોમાંથી એકને નિમણૂક આપવાની જોગવાઈ કરવામાં આવે છે, જે નિમણૂક માટે પાત્ર હોઈ શકે છે. જો કે, એ બાબતનું ધ્યાન રાખવું પડશે કે દયાપૂર્ણ રોજગારના આધારની જોગવાઈ જે સામાન્ય જોગવાઈઓના અપવાદના સ્વરૂપમાં છે, તે અન્ય વ્યક્તિઓના અધિકારમાં અયોગ્ય રીતે દખલ ન કરે, જેઓ મૃતક કર્મચારીના આશ્રિતના દયાપૂર્ણ આધારો પર નિમણૂક કરવા માટે સક્ષમ હોય, પરંતુ તે પદ માટે નિમણૂક મેળવવા માટે પાત્ર છે, જે ઉપલબ્ધ હોત. સામાન્ય જોગવાઈઓના અપવાદના સ્વભાવમાં હોવાથી તે જે જોગવાઈનો અપવાદ છે તેની જગ્યા લઈ શકતી નથી અને મુખ્ય જોગવાઈ દ્વારા આપવામાં આવેલા અધિકારને સંપૂર્ણપણે છીનવીને મુખ્ય જોગવાઈને રદ કરી શકતી નથી.

રાજ્ય ઉત્તર પ્રદેશ અને અન્ય વિરુદ્ધ પારસ નાથ, (૧૯૯૮) ૨ એસ.સી.સી. ૪૧૨ માં એવું ઠરાવવામાં આવ્યું હતું કે અન્ય કોઈને બદલે નોકરી દરમિયાન મૃત્યુ પામેલા સરકારી કર્મચારીના આશ્રિતને રોજગાર આપવાનો હેતુ નોકરી દરમિયાન અણધારી મૃત્યુને કારણે મૃતકના પરિવારને થતી મુશ્કેલીને ઓછી કરવાનો છે. પરિવારની મુશ્કેલીને દૂર કરવા માટે, દયાના આધારે આવી

નિમણૂકો માન્ય છે, જો આવી નિમણૂકો માટેના નિયમો હોય.જ્યારે લાંબા સમય પછી અરજી કરવામાં આવે ત્યારે આમાંથી કોઈ પણ વિચારણા કામ કરી શકતી નથી.તે કિસ્સામાં પણ ૧૭ વર્ષનો વિલંબ થયો હતો.

આ પાસાઓને સ્ટેટ ઓફ મણિપુર વિરુદ્ધ એમ.ડી. રાજાઓદીન, (૨૦૦૩) ૭ એસ.સી.સી. ૫૧૧, સ્ટેટ ઓફ હરિયાણા અને અન્ય વિરુદ્ધ અંકુર ગુપ્તા, (૨૦૦૩) ૭ એસ.સી.સી. ૭૦૪, હરિયાણા સ્ટેટ ઇલેક્ટ્રિસિટી બોર્ડ વિરુદ્ધ નરેશ તંવર, (૧૯૯૬) ૮ એસ.સી.સી. ૨૩ અને હરિયાણા સ્ટેટ ઇલેક્ટ્રિસિટી બોર્ડ વિરુદ્ધ હકીમ સિંહ, (૧૯૯૭) ૮ એસ.સી.સી. ૮૫ અને પંજાબ નેશનલ બેંક અને અન્ય વિરુદ્ધ અશ્વિની કુમાર તનેજા (કિમિનલ અપીલ નંબર ૫૨૫૬/૨૦૦૪, ૧૬/૦૮/૨૦૦૪ ના રોજ ફેસલ તા. કરાયેલ) માં પ્રકાશિત કરવામાં આવ્યા હતા.

આ સ્થિતિ હોવા ઉપરાંત, અમને હાઈકોર્ટનો ચુકાદો અસ્થિર લાગે છે.તેથી, તે જ બાજુ પર મૂકવામાં આવે છે.જો કે, અમારો ચુકાદો પ્રતિવાદીના કેસને કોઈપણ યોજના હેઠળ સહાનુભૂતિથી અથવા કાયદા અનુસાર કોઈપણ વહીવટી નિર્ણય દ્વારા ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે નહીં.

ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ વિના અપીલને મંજૂરી આપવામાં આવે છે.

અપીલ મંજૂર.

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.